ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

ΠΡΟΤΥΠΑ ΖΩΗΣ

Τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ Δανιήλ

Κατά τήν μεγάλη καί λαμπρή πανήγυρη τῆς Ἐκκλησίας μας τῆς 30 Ἰανουαρίου τιμᾶμε μέ ἱερή κατάνυξη τούς ἁγίους Πατέρες μας Τρεῖς Ἱεράρχες, Βασίλειο τόν Μέγα, Ἀρχιεπίσκοπο Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας (329-379 μ.Χ), Γρηγόριο τόν Θεολόγο, τόν Ναζιανζηνό, Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως (329-389 μ.Χ.), καί Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο, Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως (344-407 μ.Χ.).

***

Οἱ Τρεῖς ἅγιοι Πατέρες μας ἔλαμψαν μέ τήν ζωή καί τήν δράση τους στίς κοινωνίες ὅπου ἔζησαν καί ἔκτοτε λάμπουν ὡς ἀστέρες τηλαυγεῖς στό πνευματικό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας μας γιά νά καθοδηγοῦν τούς πιστούς κάθε ἐποχῆς, ὥστε νά βαδίζουν τήν ὁδό τῆς ἀλήθειας καί τῆς ἀρετῆς. Σπούδασαν μέ ἐπιμέλεια ὅλες τίς γνωστές τότε ἐπιστῆμες. Ἀσκήθηκαν μέ ζῆλο στήν χριστιανική ἀρετή. Βίωσαν μέ ὅλη τήν ἔνταση τῆς ψυχῆς τους τήν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνέβηκαν σέ θαυμαστά μέτρα καί ὕψη ἀρετῆς.

Μελέτησαν ὅλα τά φλέγοντα θέματα πού ἀπασχολοῦσαν τούς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς τους σύμφωνα μέ τό φῶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ζητημάτων αὐτῶν, ὅπως ἔγινε ἀπό τούς φωτισμένους Πατέρες μας παραμένει διαχρονική καί ἐπίκαιρη μέχρι τίς ἡμέρες μας.

Ἄνοιξαν δρόμους γιά τήν διάδοση τοῦ εὐαγγελίου στούς ἀπίστους καί στούς εἰδωλολάτρες. Φρόντισαν γιά τήν λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας μας. Διαμόρφωσαν τούς κανόνες τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Ὑπερασπίσθηκαν μέ γενναιότητα τήν ἀλήθεια τῆς πίστεως ἔναντι τῶν ποικιλωνύμων αἱρετικῶν. Ἐξύψωσαν τά ἤθη τῶν ἀνθρώπων μέ τήν χριστιανική διδασκαλία, πού ἔδειξε τήν θεία ἀξία καί αἰώνια προοπτική τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Συνέβαλαν ἀποφασιστικά στήν διατύπωση τῶν δογματικῶν διδασκαλιῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Κατήχησαν τούς πιστούς στήν πίστη τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἔγιναν μέ τήν ζωή τους κατά τόν λόγο τοῦ Κυρίου καί φῶς τοῦ κόσμου (Ματθαίου ε΄ 14) καί ἅλας τῆς γῆς (Ματθαίου ε΄ 13). Διακρίθηκαν σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Πρωτοστάτησαν στά ἔργα τῆς εὐποιΐας καί κοινωνίας (Πρός Ἑβραίους ιγ΄ 16).

Ἀπεδείχθησαν αὐθεντικοί πνευματικοί Πατέρες, γνήσιοι καί καλοί ποιμένες κατά τό παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἐγώ εἰμί ὁ ποιμήν ὁ καλός (Ἰωάννου ι΄, καί ἑξῆς) καί ἀπλανεῖς διδάσκαλοι τῆς ἀληθείας. Δέν ἦσαν τυφλοί ὁδηγοί τυφλῶν (Ματθαίου ιε΄ 14).

Ἡ μελέτη τῶν συγγραφῶν τους οἰκοδομεῖ τούς καλοπροαίρετους τούς ἀνθρώπους καί προκαλεῖ καί σήμερα τόν θαυμασμό ὅσων τίς μελετοῦν γιά τό ἦθος, τήν πνευματικότητα, τήν πολυμάθεια καί τήν πολυμέρειά τους.

***

Ἡ ἑορτή αὐτή εἰσήχθη νά τελεῖται στήν Ἐκκλησία ἀπό τόν 11ο αἰῶνα μ.Χ. κατόπιν ὁράματος τοῦ Ἐπισκόπου Εὐχαΐτων (πόλεως τῆς Μικρᾶς Ἀσίας) Ἰωάννου τοῦ Μαυρόποδος, πού ἐπέλυσε μέ τήν ἰσοτιμία τό μεῖζον πρόβλημα τῶν πιστῶν τῆς ἐποχῆς του, οἱ ὁποῖοι ἤριζον περί τοῦ Τίς ἐστί μείζων μεταξύ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν .

Ἀπό τοῦ ἔτους 1842 μ.Χ. καθιερώθηκε νά ἀποτελεῖ στό ἐλεύθερο Κράτος τῶν Ἑλλήνων τήν ἑορτή τῶν Γραμμάτων καί τῆς Παιδείας τῶν Ἑλλήνων. Κατά τόν πρῶτο Πανεπιστημιακό ἑορτασμό ἐξεφώνησε τόν πανηγυρικό λόγο ὁ καθηγητής τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος Βάμβας μέ θέμα: Ὑμεῖς ἐστε τό φῶς τοῦ κόσμου (Ματθαίου ε΄ 14). Ἡ τότε πνευματική ἡγεσία τοῦ τόπου μας εἶχε πλήρη ἐπίγνωση, ὅτι μέ τήν θέσπιση τῆς ἑορτῆς συνέχιζε τήν κρατοῦσα ἀπό τά χρόνια τῆς δουλείας μας στούς Τούρκους συνήθεια τῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς Ἑλληνικῶν Σχολείων, κατά τήν ὁποία ἡ ἑορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν συγκέντρωνε ὅλο τό ὑπόδουλο Γένος τῶν Ἑλλήνων γύρω ἀπό τούς Τρεῖς Μεγάλους Πατέρες καί Διδασκάλους γιά νά ἀντλήσει δύναμη, φῶς, ἐλπίδα, παρηγοριά καί νά ὁραματισθεῖ τήν ἐλευθερία του καί τήν ἀνεξαρτησία του, σάν ἀγαθά πού κυρίως προέρχονται ἀπό τήν πνευματική ἐλευθερία καί τήν παιδεία.

***

Ἡ ἡμέρα μᾶς καλεῖ νά στραφοῦμε σέ δύο θέματα:

1. Στήν προσφορά τοῦ χριστιανισμοῦ γιά τήν ἀνύψωσι τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων καί τῆς κοινωνίας.

α) Μέσα σέ μία παράγραφο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συμπεριέλαβε ὁλόκληρο τό μεταμορφωτικό ἔργο τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πού συντελέσθηκε μέ τό μυστήριο τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ:

Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων (Πρός Τίτον β΄ 11-14).

Ἑρμηνεία: Γιατί ὁ Θεός φανέρωσε τή χάρη του, γιά νά σώσει ὅλους τούς ἀνθρώπους. Αὐτή μᾶς καθοδηγεῖ νά ἀρνηθοῦμε τήν ἀσέβεια καί τίς ἁμαρτωλές ἐπιθυμίες καί νά ζήσουμε μέ σωφροσύνη, μέ δικαιοσύνη καί μέ εὐσέβεια στόν παρόντα αἰώνα, περιμένοντας τήν μακαριότητα πού ἐλπίζουμε, δηλαδή τήν ἐμφάνιση τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καί σωτήρα μας, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτός ἔδωσε τόν ἑαυτό του γιά νά μᾶς λυτρώσει ἀπό κάθε ἀνομία, νά μᾶς καθαρίσει καί νά μᾶς κάνει ἕνα λαό πού νά ἀνήκει μόνο σ αὐτόν καί νά καταγίνεται μέ ζῆλο στά καλά ἔργα.

Σύμφωνα μέ αὐτά ὁ σκοπός τοῦ Εὐαγγελίου πού μᾶς δίδαξε ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός καί ἐν συνεχείᾳ διδάσκει ἡ Ἐκκλησία μας πού συστήθηκε ἀπό Αὐτόν εἶναι:

Ἀφ' ἑνός μέν νά μᾶς διαπαιδαγωγήσει, ὥστε νά ἀρνηθοῦμε τήν ἀσέβεια, τίς ἐπιθυμίες τῆς ἁμαρτίας καί τά πάθη μας.

Ἀφ ἑτέρου δέ νά ζήσουμε μέ εὐσέβεια, δηλαδή μέ σεβασμό καί ὑπακοή πρός τόν Θεό Πατέρα μας, μέ δικαιοσύνη καί ἀγάπη πρός τούς πλησίον μας καί μέ σωφροσύνη, δηλαδή μέ ἐγκράτεια ἀπό τά πάθη.

Ὁ Χριστός θυσιάσθηκε γιά νά μᾶς ἐλευθερώσει ἀπό κάθε ἀνομία καί νά μᾶς μεταμορφώσει σέ λαό Του στολισμένο μέ τήν πίστη καί τήν ἀρετή πού θά ἐργάζεται καί θά πραγματοποιεῖ μέ ἅγιο καί ἱερό πόθο ἐλεύθερα καί ἀβίαστα τά καλά ἔργα, πού δοξάζουν τόν Θεό καί τιμοῦν τόν ἄνθρωπο. Ὡς καλά ἔργα στή γλῶσσα τῆς θεόπνευστης γραφῆς νοοῦνται ἡ πίστη στόν ἀληθινό Θεό, ἡ ἀποδοχή ἐκ μέρους μας καί ἡ τήρηση τῶν θεουργῶν ἐντολῶν, ἡ ἐλεύθερη καί ἐθελούσια ὑπακοή μας στό θέλημα τοῦ Ἐπουρανίου Πατέρα μας, ἡ ἄσκηση καί ἡ ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν καί ἡ κατόρθωση τῆς τελειότητος.

Ὅλα αὐτά μεταμόρφωσαν τήν ἀνθρώπινη κοινωνία σέ βασιλεία τοῦ Θεοῦ πού ἀπαστράπτει τήν θεία λαμπρότητα. Ὁ κόσμος στολίσθηκε ἀπό τήν θεογνωσία. Τά ἤθη τῶν ἀνθρώπων κοσμίσθηκαν μέ τήν αἰώνια προοπτική τῆς ἀρετῆς. Ὁ ἀνθρώπινος βίος ἁγιάσθηκε ἀπό τό ἅγιο Πνεῦμα. Τό ἀνθρώπινο πρόσωπο ἀποκαταστάθηκε πάλι ὡς εἰκόνα Θεοῦ. Οἱ ἱεροί θεσμοί τοῦ γάμου, τῆς οἰκογένειας, τῶν τέκνων ἀνυψώθηκαν. Οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις ἀπέκτησαν ἱερότητα. Ἡ ἐργασία τιμήθηκε. Ἡ δουλεία καταπατήθηκε. Ἡ ἀσέβεια πολεμήθηκε. Ἡ ἁμαρτία διώχθηκε. Ἡ ἀλήθεια ἔλαμψε. Τό ψεῦδος καί ἡ πλάνη φυγαδεύθηκαν.

Ὅλα ὅσα ἀναφέρθηκαν προηγουμένως προωθήθηκαν ἀπό τούς ἁγίους Πατέρες μας μέ τήν διακονία τους, μέ τίς συγγραφές τους, μέ τά κηρύγματά τους καί κυρίως μέ τήν ζωή τους.

Μέ αὐτές τίς ἀρχές καί ἀξίες ὁ κόσμος μεγαλούργησε καί ἔφθασε στό ὑψηλότερο σημεῖο ἀναπτύξεως καί προόδου του.

β) Βεβαίως στήν δισχιετῆ προσφορά τοῦ Χριστιανισμοῦ στόν κόσμο πρέπει νά συνυπολογίσουμε:

i) τήν συμβολή του στήν διατήρηση τῆς ἑλληνικῆς κλασσικῆς παιδείας, πού δέχθηκε τήν χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος καί μεταμορφώθηκε ἀπό τήν ζύμη τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶπαν, ὅτι ὁ Ἑλληνισμός ἔγινε τό ρωμαλέο ἄτι (ἄλογο) ἐπί τοῦ ὁποίου ἵππευσε ὁ Χριστιανισμός γιά νά διαδοθεῖ στήν οἰκουμένη·

ii) τήν προαγωγή κάθε μορφῆς τέχνης ὅπως τῆς μουσικῆς, ἀρχιετεκτονικῆς, γλυπτικῆς, ζωγραφικῆς, ἐμπνέοντας τούς μεγάλους δημιουργούς τους·

iii) τήν συμβολή του στήν διαμόρφωση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ, ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζεται, ὅτι δίκαιο, παιδεία, κοινωνικές σχέσεις, ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἀξίες καί ἀρχές τῆς Εὐρώπης διαμορφώθηκαν καί ἀπό τίς εὐαγγελικές ἀρχές. Οἱ πηγές πού ἄρδευσαν τόν Εὐρωπαϊκό Πολιτισμό εἶναι ἡ Ἑλληνική παιδεία, τό Ρωμαϊκό δίκαιο καί ἡ διδασκαλία καί ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας.

2. Στά Πρότυπα τῆς ζωῆς

Οἱ ἅγιοι Πατέρες μας ἔγιναν γιά ὅλους τούς πιστούς, ἀλλά καί γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους, φωτεινά πρότυπα ζωῆς κατά τόν ἀποστολικό λόγο πρός τούς ποιμένες:

Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ (Πρός Τιμόθεον δ΄ 12).

Ἑρμηνεία: Νά γίνεις ὑπόδειγμα γιά τούς πιστούς μέ τό λόγο, μέ τήν συμπεριφορά, μέ τήν ἀγάπη, μέ τήν πνευματική ζωή, μέ τήν πίστι, μέ τήν ἁγνότητα.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες μας εἶναι πρότυπα ζωῆς ἀληθινά καί αἰώνια. Διαβάζουμε εἴτε τόν βίο τους εἴτε τά συγγράμματά τους καί ἀνακαλύπτουμε τό μεγαλειῶδες ὕψος τῆς εὐαγγελικῆς ζωῆς. Δέν κήρυξαν τό εὐαγγέλιο μόνο μέ τούς λόγους τους, ἀλλά καί μέ τήν ζωή τους. Εἶναι ἔμψυχα εὐαγγέλια καί ἔμψυχοι ἄμβωνες ἀπό τούς ὁποίους ἐκπορεύεται τό ἱλαρό φῶς τῆς ἁγίας δόξης, δηλαδή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Στήν ἐποχή μας πού ἀπαξιώνονται οἱ ἀληθινές ἀξίες οἱ Πατέρες μας δείχνουν πρός ὅλους ἐμᾶς:

Ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος , καί μᾶς προτρέπουν : ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἡμῖν, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν (Πρός Φιλιππησίους δ΄ 8-9).

Ἑρμηνεία : Ὅ,τι εἶναι ἀληθινό, σεμνό, δίκαιο, καθαρό, ἀξιαγάπητο, καλόφημο, ὅ,τι ἔχει σχέσι μέ τήν ἀρετή καί εἶναι ἄξιο ἐπαίνου, αὐτά νά ἔχετε στό μυαλό σας. Αὐτά πού μάθατε, παραλάβατε καί ἀκούσατε ἀπό μένα, αὐτά πού εἴδατε σ' ἐμένα, αὐτά νά κάνετε κι ἐσεῖς. Καί ὁ Θεός πού δίνει τήν εἰρήνη θά εἶναι μαζί σας.

***

Τό εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ ἐξύψωσε τήν ζωή τῶν ἀνθρώπων, τούς ὁποίους ἀνέβασε στό θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Σ αὐτή τήν θέση ἀνέβηκαν καί οἱ ἅγιοι Πατέρες κηρύσσοντες καί βιοῦντες τό εὐαγγέλιο.

Ἄς τούς μιμηθοῦμε ὅλοι σ ὅλα.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς προτρέπει:

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τήν πίστην (Πρός Ἑβραίους ιγ΄ 7).

Ἑρμηνεία: Νά θυμάσθε τούς ἐκκλησιαστικούς ἡγέτες σας, πού σᾶς μετέδωσαν τόν λόγο τοῦ Θεοῦ· νά βλέπετε πῶς τέλειωσαν τήν ζωή τους καί ν' ἀκολουθεῖτε τό παράδειγμα τῆς πίστης τους.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., ΤΗΛ: 210 92 17 513, www.eptalofos.gr

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Βασίλειος ὁ Μέγας,
Γρηγόριος ὁ Θεολόγος,
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

ΠΡΟΤΥΠΑ ΖΩΗΣ